

Salman Rushdie, *Haroun and the Sea of Stories*

Copyright © Salman Rushdie, 1990
All rights reserved

© 2003, 2008, 2013, 2019 by Editura POLIROM, pentru traducerea în
limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © iStockphoto.com/beastfromeast

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1,
et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

RUSHDIE, SALMAN

Harun și Marea de Povești / Salman Rushdie; trad. din lb. engleză de
Dana Crăciun. – Iași: Polirom, 2019

ISBN: 978-973-46-7830-3

I. Crăciun, Dana (trad.)

821.111

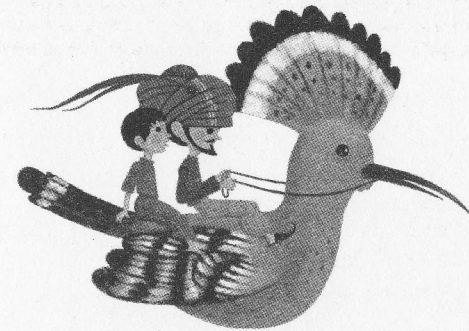
Printed in ROMANIA

SALMAN RUSHDIE

HARUN

și Marea de Povești

Traducere din limba engleză
de Dana Crăciun

POLIROM
2019

Harun și Rașid au fost amândoi botezați după legendarul Calif al Bagdadului, Harun al Rașid, care apare în multe povestiri din *O mie și una de nopți*. Numele lor de familie, **Khalifa**, înseamnă de fapt „calif“.

Kahani înseamnă „poveste“.

Kamoș înseamnă „tăcut“.

Khattam-Șud înseamnă „complet terminat“, „gata“.

Kitab înseamnă „carte“.

Mali, după cum era de așteptat, înseamnă „grădinar“.

Mudra, care vorbește Abhinaya, Limbajul Gesturilor, își ia într-un fel numele de la acesta. Un *mudra* este oricare dintre diferitele gesturi care formează acest limbaj.

Cuprins

1. Șahul de Bla	7
2. Poștalionul	27
3. Lacul Fad	47
4. Un Dakkă și un Darr	67
5. Despre Gupi și Chupi	87
6. Povestea spionului	109
7. În interiorul Fișiei Crepusculare	129
8. Războinicii Năluci	149
9. Corabia Întunecată	169
10. Dorința lui Harun	187
11. Prințesa Batcheat	213
12. Morsa să fi fost ?	235
<i>Despre numele din această carte</i>	257

Șahul de Bla
Acesta este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

1

Șahul de Bla

Acesta este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

Șahul de Bla este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

Șahul de Bla este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

Șahul de Bla este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

Șahul de Bla este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

Șahul de Bla este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

Șahul de Bla este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

Șahul de Bla este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

Șahul de Bla este un joc de șah în care se folosesc doar piesele de culoare albă și neagră. Scopul este să se captureze toate piesele adverse și să se ajungă la regele adversarului. Este un joc foarte interesant și care poate fi jucat de toată lumea.

A fost odată, în țara Alifbay, un oraș trist, cel mai trist dintre toate, așa de devastator de trist, că își uitase propriul nume. Era așezat pe țărmul unei mări îndurerate, plină de peștiposaci, atât de amărâți la gust, încât cei care îi mâncau începeau să rîgîie de melancolie chiar dacă cerul era senin.

În partea de nord a orașului se găseau fabrici uriașe în care (așa mi s-a spus) tristețea era de fapt produsă, împachetată și trimisă peste tot în lume, iar lumea părea să nu se mai sature de ea. Din coșurile fabricilor de tristețe se revărsa un fum negru ce plutea peste oraș ca o amenințare.

Și în mijlocul orașului, dincolo de o zonă veche de clădiri distruse care arătau ca niște inimi frînte, trăia un băiețandru fericit pe nume Harun, unicul copil al povestitorului Rașid Khalifa, a cărui veselie era vestită în întreaga metropolă nefericită și al cărui șuvoi nesfârșit de povești plăsmuite, adevărate și întortocheate îi atrăsese nu o poreclă, ci două. Pentru admiratori, era Rașid,

Noianul de Cuvinte, la fel de plin de povestiri hazlii ca marea de peștiposaci ; dar pentru rivalii săi invidioși, era Șahul de Bla. Pentru soția sa, Soraya, Rașid era de mulți ani un soț cum nu se poate mai iubitor și în toți acești ani Harun crescuse într-un cămin în care, în loc de nefericire și priviri încruntate, avu parte de rîsetele tatălui său, ce nu se lăsau niciodată așteptate, și de vocea suavă a mamei sale înălțîndu-se în cîntec.

După care se întîmplă ceva. (Se prea poate ca tristețea orașului să se fi strecurat în cele din urmă și-n casa lor, pe fereastră.)

În ziua în care Soraya se opri din cîntat în mijlocul unui vers, ca și cum cineva ar fi răsucit un buton, Harun înțelese că se apropiau vremuri grele. Doar că nu își dădu seama cît de grele.

Rașid Khalifa era atît de prins în născocitul și spusul poveștilor, încît nici nu-și dădu seama că Soraya nu mai cînta ; ceea ce probabil nu făcu decît să înrăutățească lucrurile. Dar Rașid era în fond un om ocupat, solicitat întruna, el era Noianul de Cuvinte, faimosul Șah de Bla. Iar dacă punem la socoteală și repetițiile și spectacolele, Rașid era atît de des pe scenă, că nu mai știa ce se întîmplă în propria lui casă. Alerga încoace și

încolo prin oraș și prin țară spunînd povești, în timp ce Soraya stătea acasă întunecîndu-se, ajunghînd să-i tune și să-i fulgere tot mai des și punînd la cale o furtună strașnică.

Harun își însoțea tatăl ori de cîte ori putea, pentru că, și asta nu putea s-o nege nimeni, bărbatul era un magician. Se urca pe cîte-o mică scenă improvizată din vreo fundătură plină de puști zdrențăroși și bătrînei știrbi stînd pe vine în praf ; și de îndată ce-și dădea drumul, pînă și multele vaci rătăcitoare ale orașului se opreau și ciuleau urechile, iar maimuțele începeau să turuie aprobator de pe acoperișurile caselor și papagalii din copaci să-i imite vocea.

Harun și-l imagina deseori pe tatăl său ca pe un Jongler, căci poveștile lui Rașid erau într-adevăr o grămadă de povestiri, cu care jongla tot timpul și pe care le menținea în mișcare într-un soi de vîrtej amețitor, fără să facă vreodată vreo greșală.

Dar de unde veneau toate poveștile astea ? Părea că tot ce trebuia să facă Rașid era să-și întredeschidă buzele într-un zîmbet dolofan și rumen, și hop, începea să se reverse cîte-o istorie nou-nouță, plină de vrăjitorii, iubiri, prințese, unchi răi, mătuși grase, gangsteri cu mustață în pantaloni cu carouri galbene, peisaje fantastice, fricoși, eroi, lupte și un pumn de melodii atrăgătoare și ușor de fredonat.

„Totul vine de undeva“, se gîndea Harun, „așa că nici poveștile astea nu pot să apară din senin...“.

Dar de cîte ori îi punea tatălui său această întrebare extrem de importantă, Șahul de Bla își îngusta ochii (la drept vorbind) ușor bulbucăți și se bătea peste pîntecele tremurător și își înfigea degetul mare între buze, scoțînd în același timp niște sunete caraghioase, *gîl gîl gîl*, ca și cînd ar fi băut ceva. Harun se enerva la culme cînd tatăl său se comporta așa.

— Hai serios, spune-mi, de unde vin? insista el, la care Rașid dădea misterios din sprîncene și făcea cu degetele în aer semne de vrăjitoare.

— Din întinsa Mare de Povești, sosea răspunsul. Beau din Apa caldă a Poveștilor și după aceea mă simt plin de abur ca o locomotivă.

Lui Harun această afirmație i se părea teribil de iritantă.

— Dacă-i așa, atunci unde ții apa asta caldă? întrebă el odată cu șiretenie. În sticle de apă caldă, mă gîndesc. Ei bine, încă n-am văzut nici una pe aici.

— Apa curge dintr-un Robinet invizibil instalat de unul dintre Duhurile Apei, spuse Rașid cu o expresie foarte serioasă pe chip. Trebuie să fii abonat.

— Și cum te poți abona?

— Oh, spuse Șahul de Bla, asta e mult Prea Complicat De Explicat.

— Oricum, zise Harun bosumflîndu-se, nici vreun Duh al Apei n-am văzut vreodată.

Rașid dădu din umeri.

— Nici pe lăptar nu ești niciodată treaz ca să-l vezi, îi atrase el atenția, dar nu te deranjează să bei laptele. Și acum slăbește-mă, te rog, cu toate aceste Dacă-uri și Dar-uri și mulțumește-te să te bucuri de poveștile astea.

Și puse astfel punct discuției.

Doar că într-o zi Harun exageră cu întrebările și după aceea se dezlănțui dezastrul.

Familia Khalifa locuia la parterul unei mici case de beton cu pereți roz, ferestre verde-fosforescent și balcoane albastre cu balustrade de metal cu tot felul de arabescuri, care o făceau să arate (după părerea lui Harun) mai degrabă ca un tort decît ca o casă. Nu era o clădire somptuoasă, nu aducea nici pe departe cu zgîrie-norii în care locuiau cei foarte bogați; pe de altă parte, însă, nu semăna deloc nici cu adăposturile săracilor. Aceștia locuiau în barăci dărăpănate făcute din cutii de carton și folii de plastic, ținute laolaltă de disperare. Și mai erau și cei foarte săraci, care nu aveau nici un fel de adăpost. Dormeau pe trotuare și la intrările magazinelor, și pînă și pentru asta trebuiau să le

plătească gangsterilor locali chirie. Așa că adevărul e că Harun era norocos; dar norocul are obiceiul de a dispărea fără cel mai mic avertisment. Acum ai o stea norocoasă veghind deasupra capului, iar în clipa următoare a și luat-o la goană.

În orașul trist, oamenii aveau de obicei familii mari; însă copiii săraci se îmbolnăveau și mureau de foame, în timp ce copiii bogați se îndopau și se certau pentru banii părinților lor. Cu toate acestea, Harun vru să știe de ce părinții săi nu avuseseră mai mulți copii, dar singurul răspuns pe care îl primi de la Rașid nici măcar nu era un răspuns:

— Tînere Harun Khalifa, în tine se ascunde mai mult decît poate ochiul treaz să vadă.

Ei bine, *asta* ce-o mai fi însemnînd?

— Ne-am consumat toată rația de material-de-copii cînd te-am făcut pe tine, îi explică Rașid. E toată acolo înăuntru, destulă poate pentru patru sau cinci copilași. Da, domnule, mai mult decît poate ochiul treaz să vadă.

A da un răspuns direct era peste puterile lui Rașid Khalifa, care nu ar fi luat-o niciodată pe scurtătură dacă exista un drum mai lung și mai întortocheat la îndemînă. Soraya îi dădu lui Harun un răspuns mai simplu.

— Am încercat, spuse ea cu tristețe. Dar treaba asta cu copiii nu e chiar atît de ușoară. Gîndește-te la biata familie Sengupta.

Familia Sengupta locuia la etaj. Domnul Sengupta era funcționar la Consiliul Local și pe cît era el de slăbănog și miorlăit și zgîrcit, pe atît era soția lui Oneeta de darnică și zgomotoasă și grasă de se legăna cînd mergea. Nu aveau copii deloc și ca urmare Oneeta Sengupta îi acorda lui Harun o atenție mai mare decît și-ar fi dorit el. Îi aducea dulciuri (ceea ce era OK) și îi ciufulea părul (ceea ce nu mai era OK), iar cînd îl îmbrățișa, revărsările trupului ei păreau să-l înghită cu totul, spre marea lui îngrijorare.

Domnul Sengupta nu-i dădea nici un fel de atenție lui Harun, în schimb vorbea tot timpul cu Soraya, ceea ce lui Harun nu-i plăcea, mai ales că individul avea obiceiul să se lanseze în critici nesfîrșite la adresa lui Rașid povestitorul ori de cîte ori își imagina că Harun nu-l putea auzi.

— Soțul acesta al dumneavoastră, mă scuzați că îndrăznesc, începea el, cu vocea sa subțire și smiorcăită. Are capul înfipt în nori și picioarele nu-i mai sînt pe pămînt. Ce-s toate poveștile astea? Viața nu e o carte de povești sau un magazin de glume. N-o să se aleagă nimic de toată veselia asta. Ce rost au poveștile care nici măcar nu sînt adevărate?

Harun, care era afară ascultînd încordat la fereastră, hotărî că nu-i plăcea deloc de domnul Sengupta, acest om care ura poveștile și povestitorii: nu îi plăcea chiar deloc.

Ce rost au poveștile care nici măcar nu sînt adevărate? Harun nu-și putea scoate din cap teribila întrebare. Existau totuși oameni care credeau că poveștile lui Rașid sînt folositoare. În vremea aceea tocmai se apropiau alegerile și toți Mai Marii diferitelor partide politice veneau la Rașid cu zîmbetele lor de bogătași întinse pe față ca să-l roage să-și spună poveștile la mitingurile lor și nu ale altora. Se știa că dacă reușeai să ai gura aurită a lui Rașid de partea ta nu mai aveai de ce să-ți faci probleme. Nimeni nu credea niciodată nimic din ce spuneau politicienii, deși aceștia se prefăceau din toate puterile că spun adevărul. (De fapt, așa își dădea lumea seama că mințeau.) Dar toată lumea avea o încredere desăvîrșită în Rașid, tocmai pentru că recunoștea întotdeauna că tot ce le spunea el era complet neadevărat și născocit de mintea lui. Așa că politicienii aveau nevoie de Rașid ca să-i ajute să cîștige voturile oamenilor. Stăteau la coadă la ușa lui, cu fețele lor lucioase și zîmbetele prefăcute și sacii cu bani. Rașid avea de unde alege.

În ziua în care toate au început să meargă pe dos, Harun tocmai se întorcea de la școală cînd fu surprins de prima ploaie torențială a sezonului ploios.

Acuma, trebuie spus că atunci cînd veneau ploile, viața în orașul trist devenea mai ușor de suportat. În perioada asta se găseau sturioni în mare, așa că oamenii puteau să ia o pauză de la peștiposaci; și aerul era curat și răcoros, căci ploaia spăla cea mai mare parte din fumul negru ce se înălța din fabricile de tristețe. Lui Harun Khalifa îi plăcea la nebunie să simtă cum îl udă pînă la piele prima ploaie a anului, așa că țopăi încoace și încolo și se lăsă înmuiat de apa calduță și își deschise gura să lase picăturile să-i cadă plescăind pe limbă. Ajunse acasă arătînd la fel de ud și lucios ca un sturion.

Doamna Oneeta stătea pe balconul ei de la etaj tremurînd ca o piftie; și, dacă n-ar fi plouat, Harun ar fi observat probabil că plîngea. Intră în casă și îl găsi pe Rașid povestitorul arătînd de parcă ar fi stat cu capul afară pe fereastră, căci ochii și obrajii îi erau uzi learcă, deși hainele îi erau uscate.

Mama lui Harun, Soraya, fugise cu domnul Sengupta.

În dimineața aceea la ora unsprezece fix, ea îl trimisese pe Rașid în camera lui Harun să caute niște șosete rătăcite. Cîteva secunde mai tîrziu, în timp ce era ocupat cu vînațoarea de șosete (Harun se pricepea de minune să le piardă), Rașid auzi ușa de la intrare trîntindu-se și, după încă o clipă, zgomotul unei mașini pe alee. Se întoarse în camera de zi ca să constate că soția sa plecase și să vadă un taxi ce tocmai dispărea în viteză după colț. „Trebuie să fi plănuit totul cu multă grijă“, își zise el. Ceasul arăta încă ora unsprezece fix. Rașid apucă un ciocan și făcu ceasul bucăți. După care distruse toate celelalte ceasuri din casă, inclusiv cel de pe noptiera de lîngă patul lui Harun.

Primul lucru pe care îl zise Harun cînd auzi vestea plecării mamei sale a fost:

— De ce a trebuit să-mi strici ceasul?

Soraya lăsase un bilet plin de toate lucrurile răutăcioase pe care domnul Sengupta obișnuia să le spună despre Rașid: „Nu te interesează decît plăcerea, dar un bărbat adevărat ar trebui să știe că viața e o chestiune serioasă. Capul ți-e plin de fantezii, nu mai ai loc și pentru fapte concrete. Domnul Sengupta nu are nici urmă de imaginație. Ceea ce îmi convine“. Mai era și un post-scriptum: „Spune-i lui Harun că îl iubesc, dar n-am încotro, trebuie să fac asta acum“.

Peste bilet picura apă de ploaie din părul lui Harun.

— Ce să fac, fiule, se tîngui Rașid. Povestitul e singura meserie pe care o știi.

Cînd își auzi tatăl vorbind atît de patetic, Harun își pierdu cumpătul și strigă:

— Ce rost are? Ce rost au toate poveștile astea care nici măcar nu sînt adevărate?

Rașid își ascunse fața în palme și plînse.

Harun ar fi vrut să-și ia vorbele înapoi, să le smulgă din urechile tatălui său și să și le înfunde înapoi în gură; dar bineînțeles că nu putea face una ca asta. Iată de ce se învinovăți mai apoi cînd, curînd după aceea și în împrejurările cele mai penibile, se întîmplă un Lucru de Neînchipuit: Rașid Khalifa, legendarul Noian de Cuvinte, renumitul Șah de Bla, se ridică în fața unui public imens, deschise gura și își dădu seama că rămăsese fără povești.

După plecarea mamei sale, Harun descoperi că nu putea să se concentreze pe nimic pentru mai mult timp sau, ca să fim preciși, pentru mai mult de unsprezece minute odată. Rașid îl duse la un film ca să-l mai înveselească, dar după exact unsprezece minute mintea lui Harun începu